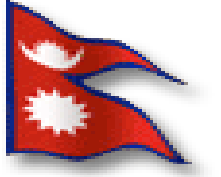

नेपाल सरकार
भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय
सहकारी विभाग

सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली
(Co-operative and Poverty-related Management Information
System. COPOMIS)

सहकारी विभाग

सहकारी तथा गरिवी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS)

- COPOMIS एक Web Based Software अर्थात Web Browser माफत चलाउने software हो ।
- यो software भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालयले नेपाल सरकारको पूर्ण लगानीमा आर्थिक बर्ष २०७१/७२ मा निर्माण गरेको हो ।
- भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालयले मिति २०७५-०३-१३ गते नेपाल सरकार (सचिव स्तरको निर्णय बमोजीम) सहकारी बिभागलाई COPOMIS हस्तान्तरण गरी कार्यान्वयनमा रहेको छ ।
- COPOMIS ले हाल सहकारी क्षेत्रका स्थानीय तहदेखि राष्ट्रिय स्तरसम्मका सहकारी संघ/संस्थाको सूचना एवं तथ्याङ्क संकलन गर्ने, प्रशोधन गर्ने र प्रतिवेदन दिने काम गर्दछ । यो सहकारी विभागको उच्च प्राथमिकतामा रहेको कार्यक्रम हो ।

हाम्रो बारेमा

पृष्ठभूमि

परिचय

उद्देश्य

उपयोगिता

प्रयोगकर्ता निर्देशन पुस्तिका

सूचना

नेपालको अर्थतन्त्रको विकासमा सहकारी क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रही आएको छ । वि.सं. २०१० देखि सहकारी विभागको स्थापना भएपश्चात सरकारले सहकारी क्षेत्रलाई सामाजिक न्याय र आर्थिक विकासको लागि एक महत्वपूर्ण साधनको रूपमा अंगीकार गरेको छ । देशको अर्थतन्त्रको दिगो विकासको लागि सहकारीलाई अत्यधिक परिचालन गर्ने नीतिले पनि सहकारी क्षेत्रलाई सबल, सक्षम र प्रभावकारी बनाउनु पर्ने परिस्थिति सिर्जना भएको देखिन्छ । संविधानले परिलक्षित गरेको उद्देश्य हासिल गर्नको लागि सहकारी संस्थाहरूलाई निजी क्षेत्रको कार्य प्रकृया भन्दा सहकारीताको मुल्य, मान्यता र सिद्धान्त बमोजिम संचालन गरिनु आवश्यक हुन्छ । तर वर्तमान अवस्थामा सहकारी संघ, संस्थाहरू संचालनको अवस्था के कस्तो छ भन्ने स्थितिको जानकारी सहजै प्राप्त गर्नसकिने सूचना संपन्नको विकास गर्न सकिएको अवस्था छैन । त्यसैले सहकारी व्यवसायको संचालन स्थिति र विद्यमान बिसंगतिहरूका अवस्थाहरू बारे सूचनाको जानकारी यथा समयमा नै लिई आवश्यक सुधारात्मक व्यवस्था गर्न उपयुक्त व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको विकास गर्नु पर्ने स्थिति सिर्जना भएको हो । सहकारी प्रणालीलाई स्वनियमनमा संचालन हुने समुदायमा आधारित उद्यम मानिएको छ । यसको लागि क्षितीजिय र लम्बीय समन्वय तथा सम्बन्ध कायम गरी सहकारीहरूको व्यवसायिक विकास गर्नको लागि योजनाबद्ध रूपमा काम गर्न सहकारी सम्बन्धी तथ्यांक, आँकडा तथा सूचनाहरूको अपरिहार्यता रहन्छ जुन हालको कागजी र केही विद्युतीय रूपमा प्राप्त हुने आँकडाहरूले पूर्ती गर्न सक्ने अवस्था देखिदैन । सिद्धान्तको प्रचलन, जोखिमको आधारमा समस्याग्रस्त सहकारी संस्थाहरूको पहिचान सहकारी कार्यालय एवं स्वयं सहकारीका विषयगत र केन्द्रीय संघहरूबाट सहकारी संघ, संस्थाहरूको नियमन र अनुगमनमा प्रभावकारीता त्याउन समेत प्रस्तुत सूचना प्रणालीले एक महत्वपूर्ण साधनको रूपमा काम गर्न सक्छ भने आम नागरिकहरूको सहकारी प्रतिको सकारात्मक साखलाई कायम राख्न एवं सहकारी संघ, संस्थाहरूको संचालनमा सुशासन कायम गर्दै त्यस्ता संघ, संस्थाहरूको बढदो संख्यालाई गुणात्मक रूपमा संचालन गर्न पनि सूचना संपन्नको महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ । त्यस्तै सहकारीको

भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय
सहकारी बिभाग
नया बानेश्वर, काठमाडौं
नेपाल

Login to your account

ईमेल

Email

पासवर्ड

Password

पासवर्ड भुल्नुभयो ?

लग-इन

प्रतिक्रिया फाराम

सहकारी संस्था दर्ता निवेदन . FAQ
सहकारी संबन्धि समष्टिगत विवरण

COPOMIS सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था:

सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८ को प्रावधान:

- (३) पाँचकरोड रूपैयाँभन्दा बढी जायजेथा भएका सहकारी संस्थाले उपनियम (१) बमोजिम राख्नुपर्ने अभिलेख तथा लेखा सहकारी विभागले तोके बमोजिमको विद्युतीय एप्लिकेशन सफ्टवेयरमा समेत व्यवस्थित गर्नुपर्नेछ।
- (४) सहकारी संस्थाले आफ्नो संस्थागत तथा व्यवसायिक कारोवारको विवरण विभागले तोकेको व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा समेत प्रविष्ट गर्नु पर्नेछ ।
- नियमावलि नियम १५ बमोजिम (सहकारी संस्थाको विनियम) बनाउदा अनुसूची १३, विनियममा उल्लेख गर्नुपर्ने विषयमा ६८ नं मा एकिकृत सूचना प्रणालीमा आबद्धता समेत हुनुपर्ने व्यवस्था ।

COPOMIS सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था:

सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारणसम्बन्धी सहकारी संघसंस्थालाई जारी गरिएको निर्देशन, २०७४ को दफा २९ को प्रावधान:

- (१) रू. ५ करोड वा सोभन्दा बढी रकमको जायजेथा भएको संस्थाले १ बर्षभित्र र अन्यसंस्थाले ३ बर्षभित्र मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको एकिकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा आबद्ध भइसक्नुपर्नेछ।
- (२) इन्टरनेट सेवाको पहुच नपुगेका दुर्गम जिल्लाको हकमा सेवा पुगेको अबधिले थप १ र ३ बर्षको सुविधा दिइएको ।

COPOMIS सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था:

- सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम ७२(२) बमोजिम बचत तथा ऋणको मुख्य कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले रु. पाँच करोड रुपैयाँ वा सोभन्दा बढी रकमको बचत दायित्व भए यो नियमावली प्रारम्भ भएको मितिले (नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित मिति २०७६।१।२३) एक वर्ष भित्र र सो भन्दा घटी रकमको बचत दायित्व भए तीन वर्ष भित्र मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको एकीकृत व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा आवद्ध भइसक्नुपर्ने व्यवस्था छ ।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ (२०७७।०९।२७) निर्माण भई कार्यन्वयनमा रहेको छ । जसले प्रयोगकर्ताहरुको भूमिकालाई व्यवस्थित गरेको छ ।
- साविकमा कार्यविधि २०७३ प्रयोगमा थियो ।

COPOMIS सम्बन्धी जरिबानाको व्यवस्था:

- सहकारी ऐन २०७४ को दफा १२५ को उपदफा २(ख) “यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम दिनुपर्ने कुनै विवरण, कागजात, प्रतिवेदन, सूचना वा जानकारी नदिएमा”
 - ३ लाख रुपया सम्म ।

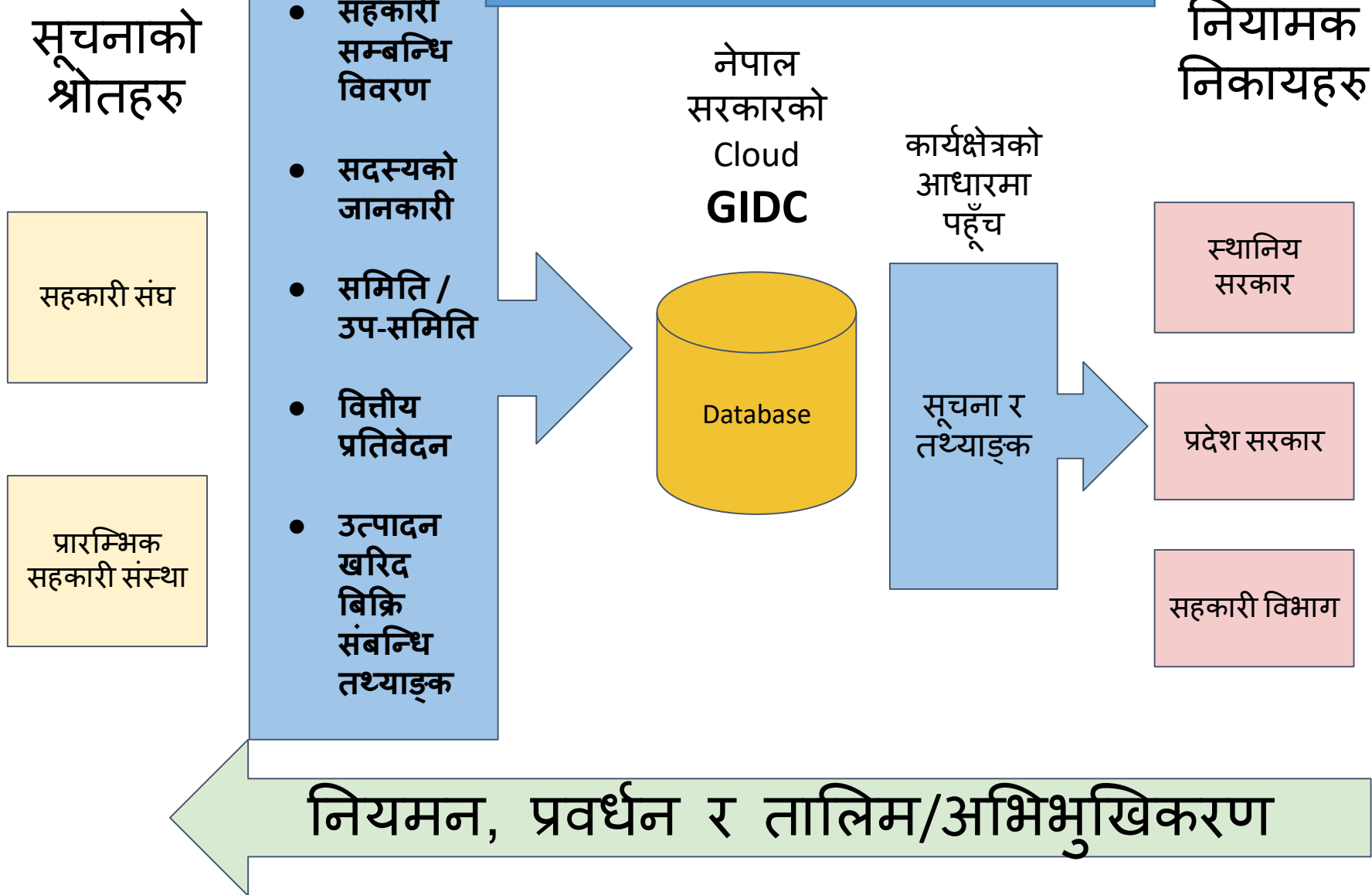
सहकारी तथा गरिवी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) सन्चालनका फाईदाहरु:

- सहकारी संघ संस्था तथा नियमनकारी निकायहरुलाई ईन्टरनेट मार्फत सहकारी सम्बन्धी छिटो छरितो सेवा दिने र दिन सक्ने अवस्थामा पुर्याउन ।
- सहकारी क्षेत्रको र यससंग सम्बन्धित कार्यहरुको online बाट नै अनुगमन निरिक्षण लगायतका कार्य गर्न ।
- सरोकारवाला सरकारी निकायहरु बिच आवश्यक डाटा Exchange गर्न सहज बनाउन ।
- विभिन्न प्रतिवेदन स्वचालित रुपमा COPOMIS बाट प्राप्त गर्ने र सो बाट विश्लेषण गर्न सजिलो बनाउन ।
- सहकारी संघ संस्थाले अनिवार्यरुपमा राख्नुपर्ने अभिलेख राख्न सरल र सहज बनाउन ।

सहकारी तथा गरिवी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (COPOMIS) सन्चालनका फाईदाहरु:

- सहकारी बिभाग लगायत तिनवटै तहका नियमनकारी निकायहरुले डाटाको प्रयोग गरी Policy Level Decision गर्न सहज बनाउन ।
- भ्रष्टाचार नियन्त्रण, सम्पत्ति शुद्धीकरण नियन्त्रण अनुगमन तथा राजस्व छलिजन्य आर्थिक अपराधहरुको नियन्त्रण, अनुगमन तथा छानबिनको लागि महत्त्वपूर्ण आधार तयार गर्न ।
- COPOMIS बाट सहकारी क्षेत्रका सहकारी संघ/संस्थाको सूचना संकलन गर्न, प्रशोधन गर्न र प्रतिवेदन दिने काम गर्न ।
- सदस्यता सम्बन्धि तथ्याङ्कमा स्पष्टता तथा एकिन विवरण प्राप्त गर्न ।
- सहकारीहरुको एकिकृत तथ्यांक तयार गर्न सजिलो हुने । आदि ।

COPOMIS कार्य प्रक्रिया

प्रणाली प्रयोगकर्ताहरूः

- सहकारी विभाग र संघीय मन्त्रालय
- प्रदेश सरकार र प्रादेशिक कार्यालय/विभाग/मन्त्रालय
- स्थानीय सरकार
- प्रारम्भिक सहकारी संस्थाहरू
- विषयगत केन्द्रीय संघ
- विशिष्टिकृत सहकारी संघ
- राष्ट्रिय सहकारी महासंघ

कोपोमिस कार्यान्वयनको अवस्था

हाल विकसीत भैसकेका विशेषताहरुः

- सहकारी संस्थाहरुले आफ्ना विभिन्न प्रतिवेदनहरु (विभिन्न मासीक विवरण, सदस्यको KYM (Know Your Member) सम्बन्धी विवरण) जस्ता विवरणहरु प्रविष्टि गर्न मिल्ने बनाइएको ।
- नियमनकारी निकायहरुले प्रयोग गर्ने लगईन बाट विभिन्न स्वचालीत प्रतिवेदन हेर्न मिल्ने बनाइएको ।
- प्रणालीबाट सोझै उजुरी, गुनासो र सुझाव लिने व्यवस्था गरिएको ।
- कर्मचारीहरुलाई छुट्टा छुट्टै लगईन तयार गरी सन्चालनका लागि फिचरहरु थप घट गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको ।

हाल विकसित भैसकेको विशेषताहरु:

- प्रवर्धन कोषमा जम्मा गरेको रकमको भौचर अपलोड गर्न सकिने व्यवस्था थप गरिएको ।
- विषयगत केन्द्रीय संघहरुले समेत आफ्नो कारोबारको वित्तीय विवरणहरु प्रविष्टी गर्ने व्यवस्था गरिएको ।
- विभिन्न प्रणालीगत प्रतीवेदन (कारोबारको आधारमा सहकारी, सहकारीको समष्टीगत अवस्था [शेयर पुँजी, सदस्य संख्या) हेर्न मिल्ने व्यवस्था गरिएको ।
- रिपोर्टिङ गरे नगरेको हेर्न सकिने व्यवस्था गरिएको ।
- अनलाईन सपोर्ट का निम्ती chat को व्यवस्था रहेको छ ।

COPOMIS मा प्रविष्टि गर्नुपर्ने गरि तोकिएको विवरणः

- सदस्यहरूको विवरणः Know Your Member (KYM) फाराम अनुसार,
- मासिक वित्तिय प्रगति विवरण,
- संचालक समीतिको विवरण,
- साधारण सभा र निर्वाचन सम्बन्धि विवरण,
- उपसमितिहरूको विवरण,
- कार्यान्वयन अधिकारीको नाम, ठेगाना र सम्पर्क नम्बर,
- कार्यबिधि जारी गरे/नगरेको बिषय,
- सिमा कारोबार तथा शंकास्पद कारोबार प्रतिवेदनको संख्या,
- समष्टिगत प्रतिवेदन(कुल शेयर पुँजी, सदस्य संख्या, कुल बचत तथा ऋण लगानी)⁵

COPOMIS बाट प्राप्त हुने प्रतिवेदनहरूः

- KYM अनुसार सदस्यको विवरण,
- वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन,
- चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन,
- मासिक प्रगति प्रतिवेदन,
- PEARLS को विवरण,
- साधारण सभा, निर्वाचन लगायतका विवरणहरू,
- सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी प्रतिवेदन र समष्टिगत प्रतिवेदनहरू ।

COPOMIS मा हाल भई रहेका कार्यहरुबाट अपेक्षित उपलब्धी:

- प्राविधिक सुधार भई प्रणाली सरल र सहज हुनेछ ।
- सहकारीका सदस्यहरुको स्पष्ट विवरण प्राप्तीमा सहयोग पुग्नेछ ।
- सफ्टवेयरमा आइपर्ने नियमित समस्याहरु समाधान हुनेछ ।
- सहकारीमा प्रयोगमा आउने सफ्टवेयरहरुको एकरूपताको लागि निर्धारकहरु तय हुनेछ ।
- प्रणाली प्रयोगकर्तालाई नियमित सपोर्ट हुनेछ ।
- लेखा प्रणालीको ढाँचा (Reporting) मा एकरूपता आउनेछ ।
- प्रणालीगत अनुगमन गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

चुनौतीहरू:

- प्रणालीमा संघसंस्थाहरूको आबद्धता बृद्धि गर्ने । निरन्तर अर्द्धाधिको प्रवन्ध मिलाउने ।
- संघ, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका कतिपय संघसंस्थाहरू पूर्ण रूपमा प्रविधि मैत्री छैनन् तिनको क्षमता विकास गर्ने ।
- सबै नियामक निकायहरूमा प्रविधिमैत्री जनशक्तिको व्यवस्था तथा कार्यरत मानव संसाधनको क्षमता विकास गर्ने ।

चुनौतीहरू:

- आवद्धता नभएको आधारमा संघसंस्थाहरूलाई कारवाही गर्दा धेरै संघसंस्थाहरू कारवाहीमा पर्न सक्ने अवस्था देखिएको छ । यसको समग्र प्रभाव विश्लेषण गरी अघि बढ्ने विषय ।
- सहकारी संघ संस्थाहरूले प्रयोग गरिरहेका सफ्टवेयरहरूलाई एकरूपता एवं स्तरीकरण गरी कोपोमिससँग इन्टरलिनक गर्ने विषय ।
- प्रणालीवाटै आफै अनुगमन गर्ने पद्धतीको विकास गर्नुपर्ने अवस्थामा जानुपर्ने विषय ।

कोपोमिस कार्यान्वयनको
प्रस्तावित कार्यहरु

सुधारका लागि तत्काल प्रस्तावित कार्यहरू

- देशभरीका सबै स्थानिय तहलाई प्रणाली प्रयोगका लागि सहजीकरण गर्ने र सहकारी संघ/संस्थालाई User Id र Password वितरण गर्ने । Regular FollowUp.
- प्रणालीको नियमित सुधार र स्तरोन्नती गर्दै सहकारी संस्थाहरूलाई नियमित रिपोर्टिङ गर्न प्रणालीलाई सहज बनाउने ।
- अध्यावधीक सूचना तथा तथ्यांक समयमै प्राप्त गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
(Effective Training, Data Camping)
- स्वचालीत रुपमा आवश्यक रिपोर्टहरू हेर्ने र प्रयोग अनुकूल बनाई निति, योजना र कार्यक्रमको आधारको रुपमा प्रयोग गर्ने प्रणालीको विकास गर्ने ।
- आफ्नो दैनिकी कारोबार प्रविष्टी गर्न सहकारी संस्थाले प्रयोगमा ल्याएको/ल्याउने Operating सिष्टम (एपलिकेशन सफ्टवेर) लाई एकरूपता कायम गर्नका लागि एकरूपता हुने गरी (Software Guideline) मापदण्ड तोक्ने ।

अन्तिम गन्तव्यः

- सहकारी संस्थाका सदस्यहरुको कारोबार लगायतका विविध विवरणलाई नियमनकारी एवं अधिकार प्राप्त निकाय वा संयन्त्रले प्रणालीबाट आवश्यकता अनुरूप (Real Time) प्राप्त गर्ने ।
- देशैभरीका सहकारीहरुको Real Time Monitoring गर्न सक्ने गरी नितिगत र प्राविधिक रुपमा कोपोमीस लाई विकास गर्ने ।
- संविधान तथा देशको आवधिक योजनाले अपेक्षा गरे अनुरूप अर्थतन्त्रको एक महत्वपूर्ण खम्बाको रुपमा स्विकारीएको सहकारी क्षेत्रलाई मर्यादित तथा व्यवसायिक बनाउने ।
- सहकारी क्षेत्रका विकृतिहरुलाई प्रणालीवाटै नियन्त्रण गरि स्वचालित बनाउने ।
- सहकारी सुशासनलाई कार्यव्यवहारमा उतार्ने ।